

POSTANOWIENIE

Dnia 7 grudnia 2016 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Beata Gudowska

w sprawie z wniosku A. Sp. z o.o. z siedzibą w W. obecnie E. Sp. z o.o. z siedzibą w W.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w W.

z udziałem zainteresowanego M. R.

o wydanie zaświadczenia w sprawie z zakresu ubezpieczeń społecznych,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy, Ubezpieczeń

Społecznych i Spraw Publicznych w dniu 7 grudnia 2016 r.,

skargi kasacyjnej wnioskodawcy od wyroku Sądu Apelacyjnego w (...)

z dnia 3 marca 2015 r., sygn. akt III AUa (...),

odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 3 marca 2015 r. Sąd Apelacyjny w (...), III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych oddalił apelację A. Sp. z o.o. z siedzibą w W. od wyroku Sądu Okręgowego w W. z dnia 15 kwietnia 2014 r., oddalającego odwołanie spółki, jako płatnika składek z tytułu zatrudnienia M. R., od decyzji, którą organ rentowy odmówił wydania zaświadczenia A1 potwierdzającego, że zainteresowany w okresie wykonywania pracy na terytorium Francji podlegał polskiemu ustawodawstwu w zakresie ubezpieczeń społecznych w okresie od dnia 5 grudnia 2012 r. do dnia 21 grudnia 2012 r.

Skarga kasacyjna płatnika została oparta na podstawie naruszenia prawa materialnego - art. 12 ust. 1 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (WE)

nr 883/2004 z dnia 29 kwietnia 2004 r. w sprawie koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego (Dz.Urz. UE L 166 z 30 kwietnia 2004 r., s. 1 i nast., dalej „rozporządzenie nr 883/2004”) w związku z 14 ust. 1 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 987/2009 z dnia 16 września 2009 r. dotyczącego wykonywania rozporządzenia (WE) nr 883/2004 w sprawie koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego (Dz.Urz. UE L 284 z 30 października 2009 r., s. 1 i nast., dalej „rozporządzenie nr 987/2009”) przez ich niezastosowanie w wyniku nieprawidłowej wykładni przesłanki „bezpośredniego podlegania przez pracownika przed oddelegowaniem ustawodawstwu państwa, w którym pracodawca ma siedzibę”.

We wniosku o przyjęcie skargi do rozpoznania skarżący wskazał na występowanie w sprawie istotnego zagadnienia prawnego dotyczącego wykładni pojęcia „podleganie ustawodawstwu”, wyrażonemu w art. 12 ust. 1 rozporządzenia nr 883/2004 w związku z art. 14 ust. 1 rozporządzenia nr 987/2009, oraz wzajemnej relacji pojęć „podleganie ustawodawstwu” i „podleganie ubezpieczeniu”. Wywiódł, że zgodnie z art. 12 ust. 1 rozporządzenia nr 883/2004 osoba, która wykonuje działalność jako pracownik najemny w państwie członkowskim w imieniu pracodawcy, który normalnie tam prowadzi swą działalność, a która jest delegowana przez tego pracodawcę do innego państwa członkowskiego do wykonywania pracy w imieniu tego pracodawcy, nadal podlega ustawodawstwu pierwszego państwa członkowskiego, pod warunkiem, że przewidywany czas takiej pracy nie przekracza 24 miesięcy i że osoba ta nie jest wysłana, by zastąpić inną osobę. Stosownie natomiast do art. 14 ust. 1 rozporządzenia nr 987/2009 - do celów zastosowania art. 12 ust. 1 rozporządzenia nr 883/2004, osoba wykonująca działalność jako pracownik najemny w państwie członkowskim w imieniu pracodawcy, który normalnie tam prowadzi swoją działalność, a która jest delegowana przez tego pracodawcę do innego państwa członkowskiego”, oznacza także osobę zatrudnioną w celu oddelegowania jej do innego państwa członkowskiego, pod warunkiem że osoba ta bezpośrednio przed rozpoczęciem zatrudnienia podlega już ustawodawstwu państwa członkowskiego, w którym siedzibę ma jej pracodawca. Zgodnie z interpretacją tych przepisów dokonaną w decyzji nr A2 Komisji Administracyjnej ds. Zabezpieczenia Społecznego z dnia 12

czerwca 2009 r. dotyczącej wykładni art. 12 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) Nr 883/2004 w sprawie ustawodawstwa mającego zastosowanie do pracowników delegowanych i osób wykonujących pracę na własny rachunek, tymczasowo pracujących poza państwem właściwym (dalej: decyzja nr A2), zawarte w art. 14 ust. 1 rozporządzenia nr 987/2009 wymaganie, do którego odnoszą się słowa „bezpośrednio przed rozpoczęciem zatrudnienia” można uważać za spełnione, jeśli dana osoba podlega przez co najmniej miesiąc ustawodawstwu państwa członkowskiego, w którym pracodawca ma swoją siedzibę. Krótsze okresy natomiast wymagają dokonania indywidualnej oceny w konkretnych przypadkach, z uwzględnieniem wszelkich innych występujących czynników.

Skarżący zaznaczył, że wprowadzenie obowiązku podlegania ustawodawstwu jednego państwa członkowskiego stanowi ochronę przed fikcyjnym przemieszczaniem się pracowników pomiędzy państwami członkowskimi, w celu osiągnięcia korzyści z tytułu podlegania ustawodawstwu drugiego państwa członkowskiego, z którym *de facto* danego pracownika nie łączą żadne więzi i nigdy wcześniej nie stosowano co do tego pracownika przepisów tego państwa. Podniósł, że z tych właśnie względów prawodawca europejski wprowadził obowiązek podległości pracownika systemowi zabezpieczenia społecznego państwa, z którego następuje oddelegowanie. Za uzasadnione w takim razie uznał pytanie, czy pojęcie „podleganie ustawodawstwu” należy ograniczać jedynie do regulacji dotyczącej zabezpieczenia społecznego, gdyż w jego ocenie sformułowanie „bezpośrednio przed rozpoczęciem zatrudnienia” należy interpretować na zasadzie *a contrario*, tj. że osoba bezpośrednio przed oddelegowaniem (na miesiąc) nie może podlegać obcemu ustawodawstwu w zakresie zabezpieczenia społecznego. Tylko taka interpretacja jest - w jego ocenie - zgodna z duchem prawa unijnego o koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego oraz o swobodzie przemieszczania się pracowników, oraz znajduje potwierdzenie w „Praktycznym poradniku - ustawodawstwo mające zastosowanie do pracowników w Unii Europejskiej (UE), Europejskim Obszarze Gospodarczym (EOG) i Szwajcarii” (dalej: Praktyczny poradnik) wydanym przez Komisję Administracyjną ds. Zabezpieczenia Społecznego, w którym stwierdza się, że nie jest konieczne, aby w trakcie tego

okresu dana osoba pracowała na rzecz pracodawcy wnioskującego o jej delegowanie. Warunek ten spełniają również studenci, renciści, emeryci lub osoby ubezpieczone z tytułu zamieszkania i objęte systemem zabezpieczenia społecznego państwa delegującego. Wszystkie normalne warunki, które stosują się ogólnie do delegowania pracowników, mają zastosowanie również do takich pracowników.

Według skarżącego, w świetle postanowień obu rozporządzeń, nie ma podstaw do przyjęcia tożsamości między podleganiem ustawodawstwu państwa członkowskiego a podleganiem ubezpieczeniu w tym państwie członkowskim. Podkreślił, że rozporządzenie stanowiące materialnoprawną podstawę rozstrzygnięcia konsekwentnie rozróżnia oba pojęcia, nie pozostawiając żadnych wątpliwości co do odmiennego ich znaczenia i charakteru. Rozporządzenie nr 883/2004 wyraźnie wskazuje, że na potrzeby rozumienia jego postanowień określenie „ustawodawstwo” oznacza - w odniesieniu do każdego państwa członkowskiego - przepisy ustawowe, wykonawcze i inne oraz obowiązujące środki wykonawcze odnoszące się do działów zabezpieczenia społecznego, objętego art. 3 ust. 1. Z kolei art. 3 ust. 1 stanowi, że rozporządzenie stosuje się do całego ustawodawstwa odnoszącego się do następujących działów zabezpieczenia społecznego: świadczeń z tytułu choroby, macierzyństwa i równoważnych świadczeń dla ojca, z tytułu inwalidztwa, z tytułu starości, rent rodzinnych, świadczeń z tytułu wypadków przy pracy i choroby zawodowej, zasiłków na wypadek śmierci, świadczeń dla bezrobotnych, świadczeń przedemerytalnych oraz świadczeń rodzinnych. Przepis ten zawiera również definicję „ubezpieczonego” oraz „okresu ubezpieczenia”; jako ubezpieczonego należy uznać każdą osobę „spełniającą warunki wymagane na podstawie ustawodawstwa państwa członkowskiego właściwego zgodnie z tytułem 11, do posiadania prawa do świadczeń, z uwzględnieniem przepisów niniejszego rozporządzenia”, a za okres ubezpieczenia uznaje „okresy składowe, okresy zatrudnienia lub pracy na własny rachunek, tak jak je określa lub uznaje za okresy ubezpieczenia ustawodawstwo, w ramach którego zostały spełnione lub zostały uznane za spełnione, oraz wszelkie okresy traktowane jako takie, o ile są uznane przez to ustawodawstwo za równorzędne z okresami ubezpieczenia”.

Odróżnienie pojęć „ustawodawstwo”, „ubezpieczony” oraz „okres ubezpieczenia” - jak stwierdził - prowadzi jednoznacznie i wprost do uznania, że ustawodawca unijny, wskazując na przesłankę podlegania ustawodawstwu, nie utożsamiał jej z podleganiem ubezpieczeniu ani z definicją ubezpieczonego (jako osoby posiadającą prawa do świadczeń). W ocenie skarżącego, przez podleganie ustawodawstwu państwa członkowskiego pojmować należy „fakt znajdowania zastosowania, w stosunku do danej osoby, wszelkich norm, uregulowań oraz ogółu przepisów dotyczących zabezpieczenia społecznego, nie zaś, jak przyjął organ rentowy i Sądy obu instancji, legitymowanie się statusem ubezpieczonego. Jeżeli zatem do danej osoby stosuje się polskie przepisy, w tym te dotyczące zabezpieczenia społecznego, i na podstawie tych przepisów, dana osoba, z uwagi na fakt braku świadczenia pracy, nie podlega w danym okresie ubezpieczeniu społecznemu, to osobę taką uznać należy za podmiot podległy polskiemu ustawodawstwu, w szczególności w zakresie systemu zabezpieczenia społecznego. Do osoby takiej, nie stosuje się bowiem, przepisów żadnego innego państwa członkowskiego”.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c., Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, jeżeli istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, jeżeli zachodzi nieważność postępowania lub jeżeli skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona.

Oczywiste jest, że zagadnienie prawne uzasadniające przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania (art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c.) musi być istotne w tym sensie, że wymaga odniesienia się do kwestii dotychczas nierozstrzyganej przez Sąd Najwyższy w przedstawionym przez wnioskodawcę aspekcie. Analiza zagadnienia tożsamego z przedstawionym w uzasadnieniu wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania została dokonana w orzeczeniach Sądu Najwyższego (por. wyroki Sądu Najwyższego z dnia 2 października 2013 r., II UK 170/13, OSNP 2014 nr 12, poz. 171 oraz z dnia 6 sierpnia 2013 r., II UK 116/13, OSNP 2014 nr 5,

poz. 73). Na ich tle w judykaturze utrwalił się pogląd, że przesłanką pozostania w polskim systemie ubezpieczeń społecznych przez osobę zatrudnioną przez polskiego pracodawcę w celu oddelegowania jej do wykonywania pracy w innym państwie członkowskim Unii Europejskiej, określoną jako podleganie bezpośrednio przed rozpoczęciem zatrudnienia ustawodawstwu państwa członkowskiego, w którym siedzibę ma pracodawca, jest posiadanie przez pracownika statusu ubezpieczonego w Polsce w okresie poprzedzającym delegowanie, oraz że do uznania, iż konkretna osoba podlega ustawodawstwu państwa członkowskiego w rozumieniu art. 12 ust. 1 rozporządzenia nr 883/04 oraz art. 14 ust. 1 rozporządzenia nr 987/09 wymagane jest podleganie przez tę osobę ubezpieczeniu społecznemu na podstawie ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (jednolity tekst: Dz.U. z 2015 r., poz. 121 ze zm.) lub ubezpieczeniu zdrowotnemu na podstawie ustawy z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych (jednolity tekst: Dz.U. z 2008 r. Nr 164, poz. 1027 ze zm.).

W tym stanie rzeczy wskazane zagadnienie nie istnieje jako zagadnienie prawne lub źródło rozbieżności w orzecznictwie i nie wymaga ponownego podjęcia, zwłaszcza że skarżący nie dostarczył żadnych przekonywających argumentów uzasadniających odmienną ocenę.

Mając to na względzie, Sąd Najwyższy orzekł jak w sentencji (art. 398⁹ § 1 k.p.c.).